

Рецензії, інформація

УДК 331.103+616-002.5+616.24+640.522.2

ЮВІЛЕЙ ПЛІДНОЇ СПІВПРАЦІ КАФЕДРИ ФТИЗИАТРІЇ ІФНМУ ТА ОБЛАСНОГО ФТИЗИОПУЛЬМОНОЛОГІЧНОГО ЦЕНТРУ

В. І. Зозуляк

*Івано-Франківський національний медичний університет;
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 2; тел. +380 (3422) 2-53-62*

В статті викладено матеріали тісної співпраці кафедри фтизіатрії ІФНМУ з обласним фтизіопульмонологічним центром, який засновано 31.12.1991 року на базі Івано-Франківського обласного протитуберкульозного диспансеру. В історичному аспекті висвітлено тісну співпрацю співробітників кафедри та працівників ОФПЦ в лікувально-діагностичному, науковому, педагогічному та профілактичному напрямках роботи. Вказано на досягнуті значні успіхи в боротьбі з епідемією туберкульозу на Прикарпатті.

Ключові слова: *співпраця, кафедра, фтизіопульмоцентр, лікування, діагностика, профілактика.*

У 80-ті роки ХХ століття успіхи в боротьбі з туберкульозом давали надію на відносне подолання цієї недуги. В 1991 році захворюваність на туберкульоз в Україні становила 32 на 100 тис. населення. Крім того, пульмонологічна служба області вимагала більш чіткої структури як в організації надання допомоги профільним хворим, так і проведення широких профільних заходів.

Тому саме питання інтеграції фтизіатричної та пульмонологічної служб виникло на початку 90-х років, що і було зроблено 31 грудня 1991 року.

Ініціаторами цієї інтеграції були завідувач торакальним відділенням ОКЛІ Марценюк М.Ю. та завідувач пульмонологічним відділенням ОКЛІ Диндин М.М. На той час завідувачем обласним відділом охорони здоров'я був Стасюк В.В. і ним повністю була підтримана ідея інтеграції фтизіатричної та пульмонологічної служб області. Адже на початку 90-х років сформованої пульмонологічної служби в області не існувало.

Таким чином, з 1991 р. в області була організована фтизіопульмонологічна служба, завданнями якої було організаційно-методичне керівництво діяльністю лікувально-профілактичних закладів з проведення профілактичної протитуберкульозної роботи і з надання пульмонологічної допомоги хворим, а саме: проводити диспансерний нагляд за хворими на туберкульоз і неспецифічні захворювання легень, надавати кваліфіковану лікувально-діагностичну допомогу хворим з захворюваннями органів дихання, надавати невідкладну допомогу з гострими захворюваннями легень, їх ускладненнями і травмами грудної клітки, проводити курси спеціалізації і підвищення кваліфікації лікарів і середнього медичного персоналу на базі установи.

Директором ОФПЦ був призначений Вагилевич В.В., який приклав багато зусиль та енергії для створення ОФПЦ, зміцнення його матеріально-технічної бази та організації фтизіопульмонологічної служби в області.

Великий вклад в розвиток фтизіопульмонологічної служби області внесли лікарі високого професіоналізму, інтелекту, корифеї медицини: Марценюк М.Ю., Кайда І.В., Балюк І.Г., Дяків І.М., Кушицький З.М., Кравців А.З., яких, на жаль, на сьогоднішній день немає з нами.

Левову частку в створенні та розвитку ОФПЦ вклали Харченко С.П., Грицина Т.О., Кочерга О.В., Поздняков В.М., Підпригора І.П., Єфремов В.І., Яцента І.І., Кострицька І.М.

Не можемо не згадати про підтримку ідеї створення фтизіопульмонологічної служби, комплексного оздоровлення хворих з неспецифічною патологією органів дихання професорів В.І. Зозуляка та С.Я. Орната.

ОФПЦ на сьогоднішній день є потужним лікувально-діагностичним закладом, матеріально-технічна база якого знаходиться на належному рівні. Структурні підрозділи обладнані сучасною діагностичною апаратурою: фібробронхоскопами, комп'ютерними рентгенапаратами, апаратами ультразвукової діагностики, спірографами та ін. Лікарями фтизіатрами, пульмонологами, рентгенологами, торакальними хірургами разом з кафедральними працівниками надається висококваліфікована своєчасна допомога хворим не тільки на туберкульоз, але й на неспецифічні захворювання легень.

На сучасному етапі ОФПЦ очолює професор Малофій Любомир Степанович, який проводить велику роботу з вдосконалення консультативної допомоги хворим на легеневу патологію, належним чином вирішує кадрові питання, продовжує заходи щодо покращення матеріально-технічної бази.

Ідею створення фтизіопульмонологічної служби в області підтримала кафедра фтизіатрії в особі професорів Зозуляка В.І. та Орната С.Я. під керівництвом ректора Нейка Є.М., яка із самого початку заснування Івано-Франківського медичного інституту тісно співпрацює з практичною охороною здоров'я. Слід добрим словом згадати засновників і попередніх керівників і співробітників кафедри, які внесли значний вклад в розвиток наукової і лікувально-діагностичної фтизіатричної служби.

Це доцент О. Г. Олексіюк, проф. М.С. Страхов, доц. М.І. Струтинський, к.м.н. Г.В. Василик, асистенти – С.К. Гаврилюк, Б.М. Ткачук. Значний успіх в розбудові та зміцненні її науково-практичного потенціалу кафедра набула при ректорах, академіку Г.О. Бабенку та академіку Є.М. Нейку.

Але новий час, нові обставини в епідеміології туберкульозу, зокрема наявність його епідемії в Україні (1995), вимагали нових підходів в організації виявлення хвороби, оптимізації лікування та профілактики.

Нового дихання, як науково-практична робота кафедри, так і співробітництво з обласним фтизіопульмонологічним центром, набуто за час очолювання Івано-Франківського національного медичного університету молодим перспективним ректором – професором М.М. Рожком. Його перші кроки в управлінні ВНЗ були спрямовані на укріплення матеріально-технічної бази університету і кафедр, тісної співпраці з практичною охороною здоров'я. Ним було запропоновано ряд пільг для молодих науковців, зокрема безоплатні публікації.

Значна увага була приділена заключенню угод про співпрацю між клінічними кафедрами університету та відповідними лікувально-профілактичними закладами міста та області. Цей напрямок роботи очолив проректор з лікувальної та педагогічної роботи доц. В.М. Федорченко. Науково-практичну роботу очолює професор І.П. Вакалюк. Особливо велику роботу з впровадження методичного обґрунтування як педагогічної роботи, так і співпраці співробітників клінічних кафедр університету з практичною охороною здоров'я провела Перший проректор університету – професор Г.М. Ерстенюк.

Робота фтизіопульмонологічного центру та співпраця з кафедрою фтизіатрії набула нового розквіту з того часу, як ОФПЦ очолив професор Л.С. Малофій. В цьому напрямку були запропоновані нові підходи до раннього виявлення туберкульозу в міжрайтубдиспансерах, виїзди директора ОФПЦ Л.С. Малофія, професорів В.І. Зозуляка і М.М. Островського в райони з конкретним наданням як лікувальної, так і адміністративно-організаційної допомоги пацієнтам і лікарям, клінічні обходи, проведення сумісних консиліумів, оперативних нарад, переривних курсів, науково-практичних конференцій тощо.

З 1988 року кафедру фтизіатрії очолює професор, академік УАН, В.І. Зозуляк. В науково-практичному плані опублікував 156 наукових праць, в тому числі два підручники “Фтизіатрія”; навчальний посібник: “Позааудиторна самостійна робота студентів на кафедрі фтизіатрії”, дві монографії, описав “Синдром дизмікроелементозу як ускладнення туберкульозу”, вперше відкрив антимікобактеріальну дію новосинтезованої речовини, похідної акридину, яка виявляє високу активність до всіх штамів мікобактерій туберкульозу, особливо до видів, стійких до сучасних протитуберкульозних препаратів. З цього приводу отримано Патент на винахід №85788 Державного Департаменту інтелектуальної власності.

Сучасний колектив кафедри: доц. І. Пилипенко, асистенти: к.м.н. Л.А. Баблюк, Л.В. Чайгирева, О.О. Лобанова проводять значну лікува-

льно-діагностичну роботу у відділеннях ОФПЦ. За участі працівників кафедри проводяться науково-практичні конференції, курси підвищення кваліфікації (ПАЦ) та тематичні удосконалення лікарів-фтизіатрів, навчання інтернів-фтизіатрів та сімейних медиків, семінари, цикли удосконалення та стажування.

Оскільки в здійсненні протитуберкульозної роботи значна роль належить низовій ланці закладів загальної лікувальної мережі, педагоги особливу увагу звертають на питання раннього виявлення, амбулаторного лікування та профілактики туберкульозу в умовах сільської лікарської амбулаторії, поліклініки, медсанчастини, ФАПу, використовуючи розроблені кафедрою методичні рекомендації. Так, широко впроваджуються в практику роботи лікувальних закладів та міжрайонних протитуберкульозних диспансерів методичні рекомендації професора В.І. Зозуляка: “Своєчасне виявлення туберкульозу у дорослого населення на лікарській терапевтичній дільниці” та “Виявлення первинного туберкульозу у дітей в проміжках між щорічними плановими туберкуліновими пробами”.

Головний напрям науково-лікувальної діяльності кафедри – дослідження епідеміології туберкульозу на Прикарпатті та розробка заходів щодо подолання епідемії туберкульозу. Під керівництвом професора В.І. Зозуляка вивчається вплив новосинтезованих протитуберкульозних препаратів на ріст мікобактерій в лабораторних умовах та вплив екологічних факторів на епідеміологічні показники епідемії туберкульозу. Доц. І.І. Пилипенко розробив методичні рекомендації “Профілактика розвитку хронічного легеневого серця у хворих після пульмонектомії”.

Згідно розпорядження МОЗ України кафедра надає шефську науково-практичну допомогу республіканським санаторіям: “Гірське повітря” (с.м.т. Ворохта), “Прикарпатський” (м. Яремче) та “Косів” (м. Косів). З головними лікарями цих санаторіїв заключені угоди про наукову, діагностичну та лікувально-профілактичну співпрацю. Широке впровадження в діагностично-лікувальний процес у санаторіях отримали розроблені на кафедрі сучасні методики металоферментної діагностики активності специфічного процесу і контролю за ефективністю лікування хворих на туберкульоз і легеневої патології, а також навчання лікарів на передатестаційних циклах та циклах тематичного удосконалення співробітниками кафедри, забезпечує підвищення ефективності санаторно-курортного лікування пацієнтів.

Завдяки спільним зусиллям протитуберкульозної служби Івано-Франківської області, співробітників кафедри фтизіатрії, впровадженню нових методик ранньої діагностики, лікування та профілактики хвороби за останні три роки вдалося вперше за час епідемії знизити основні епідеміологічні показники туберкульозу.

В перспективі тісне співробітництво колективу обласного фтизіопульмонологічного центру та науковців кафедри фтизіатрії Національного медичного університету, що дасть новий поштовх до раннього ви-

явлення, ефективного лікування та профілактики туберкульозу, зниження епідеміологічних показників цієї епідемії.

Література

1. Марценюк М.Ю., Вагилевич В.В. Історія торакальної хірургії Прикарпаття 1957 – 2007 рр. – Львів: Галицький друкар, 2010. – 80 с.
2. Івано-Франківський національний медичний університет. Історія. Звершення. Особистості. – К.: Світ успіху, 2009. – 368 с.

Стаття надійшла до редакційної колегії 24.12.2011 р.

Рекомендовано до друку докт.мед.наук, професором Середюком Н.М.

JUBILEE OF FRUITFUL COOPERATION OF THE DEPARTMENT OF PHTHISIOLOGY IFNMU AND REGIONAL PHTHISIOPULMONOLOGY CENTRE

V. I. Zozulyak

*Ivano-Frankivs'k national medical university;
76000, Ivano-Frankivs'k, st. Galich, 2;
ph. +380 (3422) 2-53-62*

The article presents the materials of the close cooperation of the department of phthisiology IFNMU with Regional Phthisiopulmonology Centre, which is based 31.12.1991 year on the basis of the Ivano-Frankivsk regional tb dispensary. In the historical aspect highlighted the close cooperation of the staff of the department and employees of the Regional Phthisiopulmonology Centre in medical-diagnostic, scientific, educational and preventive activities. Indicated on the achieved significant progress in the fight against the epidemic of tuberculosis in the Carpathian region.

Key words: *cooperation, department, phtiziopulmcenter, medical treatment, diagnostics, prophylaxis.*